

עין משפט
גזר מצוה

קיא:

הַגְזוּלֹּ ו**מֵאכִיל**. לאו דוקא מאכיל דה"ה נותן להם דפטורין לרב חסדא דמוקי בגמרא מתניתין לאחר יאוש דהוה ליה יאוש ושינוי רשות אלא אורחא דמילתא נקט אי נמי דוקא נקט מאכיל אפי' לרב חסדא דלא חשיב שינוי רשות במה שנותן לצניו הסמוכין על שולחנו אפילו לשמואל דאמר צבצא מניעא (דף יד. יג.) דמניאמין לעזמן כיון דלאכילה נותן להם ומוזגותיו עליו לא חשיב שינוי רשות ומיהו לרב דאית ליה יאוש כדי קני ואמר נמי בפירקין (דף קטו.) דאית ליה דרב חסדא וא"כ לדידיה נמי צריך לאוקמי מתניתין לאחר יאוש כדמוקי רב חסדא לדידיה ודאי מאכיל לאו דוקא דה"ה נותן ועוד י"ל דלרב נמי מאכיל דוקא וצדצר המסויים: **גזל** ו**כּא** נתייאשו הבעלים ובא

אחר בו'. אבל נתיאשו אין גוצה אלא מן הראשון כיון דאכלו האחרון ואפי' היכא דאילו לא אכלו היה חייב להחזיר כגון היכא דליכא שינוי רשות גנתיאאש אחר שזא ליד השני וכן משמע לקמן דלוקים רב חסדא צרייתא דר' אושעיא דקמי גזילה קיימת חייבין אחר יאוש משום דרשות יורש לאו כרשות לוקח דמי כדצבא ואפ"ה אין גזילה קיימת קמי דפטור ומימה כיון דכי הגזילה קיימת חייבין אמאי פטורין כשאכלום וכן קשה לרמי צר חמא דמוקי לה לפני יאוש ועוד לרב חסדא ולרבא כיון דרשות יורש לאו כרשות לוקח דמי מה לי לפני יאוש מה לי לאחר יאוש אפי' אין גזילה קיימת חייבין וי"ל דדרשין מקרא לקמן כשמעתין דפטור באין גזילה קיימת אשר גזל אם כעין שגזל יחזיר מכאן אמרו הגזול ומאכיל כו' ומסתברא ליה לרב חסדא לאוקמי קרא דדוקא לאחר לפני ורמי צר חמא מוקי לה אף לפני יאוש ומיהו לרב דלמר יאוש כדי קני וסבר נמי כרב חסדא לדידיה ז"ל דאסמכתא היא דבאלו קרא נמי פטורין כיון דביאוש כדי

קני ומה שבגזילה קיימת חייבין נפרש כסמוך בע"ה ומיהו קשה למ"ד במרובה (לעיל דף ס.) דשינוי לא קני ודריש והשיב הגזילה מ"מ ולא דריש אשר גזל אם כעין אשר גזל יחזיר אלא למעוטי גזל אציו מנא ליה האי דרשה ואין לומר דאותו אמורא יסבור דיאוש כדי קני דהשתא לא צריך להאי דרשה ואסמכתא היא דהא ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן דריש ברש הגזול (לעיל דף דז.) דרב מורה גזילה המשמנית מחרת בעין מוהשיב את הגזילה מ"מ ולית ליה דרשה כעין שגזל וסובר במרובה (לעיל דף סא.) ובפירקין דיאוש כדי לא קני וא"כ מנליה באין גזילה קיימת דפטורין מלשלם לכך נראה דהך דרשה דלקמן אסמכתא היא לכ"ע ומסברא מחלק רב חסדא בין לפני יאוש בין לאחר יאוש דלא הוי כל כך כרשות מריה אחר יאוש כמו לפני יאוש שנקל לנאת מרשות בעלים בשינוי רשות או בשינוי השם ואין זה דוחק דכי הוה מפקין נמי מקרא צריך סברא זו דלמאי מוקמינן קרא טפי אחר יאוש מלפני יאוש כיון דגם אחר יאוש חשיבא כרשות מריה ולרמי צר חמא ניחא טפי דאיכו לית ליה טעמא דרשות מריה כלל דכיון שהוא לא גזלן אינו יכול לתובעו כלל שהרי אין לגמיה כרשות מריה שהרי אינו יכול (לו) להקדישו וגם הגזלן יכול לקנותו בשינוי מעשה ותדע דהא רב חסדא הולריך לפרש מ"ט כו' וגמרא נמי פריך ליה מממתניתין:

וְאִם הניח להן אביהן אחריות נכסים כעמוד צדן דהוה כמלוה בשטר כדמוכח בכמה דוכתי: [ועי' מוס' לעיל קד: ד"ה מלוה ע"פ]; **דמתריצנא** מתניתין בוותיה. כך היה רגיל לתוך משניות כמותו כדאשכחן באיזהו נשך (ב"מ דף סב:) גבי כיצד לקח הימנו חטים אבל כשציל שהיה מתוך משנה אחת לא היה אומר כן: **אין** גזירה קיימת פטורין ל"ימא תיהוי תיובתא

דרב חסדא. מרישא דקמי הגזול ומאכיל את בניו פטורין ה"מ למפרך לרב חסדא כל כמה דלא ידע דלאחר יאוש מיירי כי היכי דפריך ליה לעיל מממתניתין אלא משום דניחא ליה למפרך מסיפא משום דפריך מינה לתרוייהו לרמי צר חמא ולרב חסדא:

רב חסדא מוקי דה **לאחר יאוש**. וא"ת רב דסבר יאוש כדי קני וסבר נמי כרב חסדא וע"כ צריך לאוקמי נמי לאחר יאוש א"כ כי גזילה קיימת אמאי חייבין כיון דיאוש כדי קני וי"ל דרב מוקי לה כדצר המסויים והא דקמי אין גזילה קיימת פטורין ה"ה דה"מ לפלוגי בגזילה קיימת גופה בין דרב המסויים לשאין מסויים אלא דינחא ליה לאשמועינן דאפילו כדצר המסויים באין גזילה קיימת פטורין אע"ג דאושא מילתא שאכלו מה שגזל אציהן וכן צרייתא דלקמן דקמי הגזול ומאכיל את בניו פטורין מלשלם ומיעבי ליה לאוקמי אליבא דרב חסדא לאחר יאוש לרב צריך לאוקמי כדצר המסויים מדקמי אם הניח לבניו גדולים חייבין לשלם וכן באידך קמי בין גדולים בין קטנים חייבין ואי כדצר שאינו מסויים אמאי חייבין לרב כיון דאיירי לאחר יאוש ופליגי הני צרייתות אליבא דרב אם קטנים חייבין משום כבוד אציהן אי לאו והא כסומכוס והא כרצנן דפלוגמא דסומכוס ורצנן כסמוך מיעבי ליה לאוקמי אליבא דרב דפליגי בזהכי אי שייך בקטנים טעמא דכבוד אציהן אי לא אבל לרמי צר חמא דמיירי צרייתות לפני יאוש ולרב חסדא דאיירי לאחר יאוש פליגי בגזילה גמורה שצד קטן ולא קנאה קטן אם מקצלין עדים להוציא מידו או לא וכן פלוגמא דסומכוס ורצנן:

הגזול ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

הַגְזוּלֹּ ו**מֵאכִיל**. והניח לפניהם. או שהניח לפניהם (כ) הגזילה קיימת: **פטורים מלשלם**. כגמרא מפרש טעמא: **אם היה דבר כו'**. כגמ' מפרשי לה מר הכי ומר הכי: **גב' צרשוסיה דמריה קאי**. וזה שאכלו נעשה כגזולו מצעליו: **ואם אומרת**. דקמי והניח לפניהם פטורין: **רשום יורש**

כרשום לוקח דמי. והויא לה כרשות אחרת כיוון דלוקימנא למתניתין לאחר יאוש קני להו יתמי ביאוש ושינוי רשות דאי ביאוש כדי לא קני מדלא קמי פטורא בצבואון: **כשאכלום**. לאחר מיתת אציהן וגזול אין יכול לתובען שהרי לא גזלוהו: **והא מדקמי סיפא אם היה דבר שיש בו אחריות**. כגון דבר הניכר לרצים ונראה כל שעה כעין קרקע או כגון טלית וכסות: **חייבים להחזירה**. מפני כבוד אציהן שהצירות אומרות זו טלית שגזל פלוני: **מכלל דגזילה קיימא עסקין**. ואפ"ה היכא דלאו משום כבוד פטר להו צרישא במתני': **הכי קאמר אם הניח לטן אציהן**. קרקעות משלו אפילו אכלו את הגזילה חייבין דאשתעביד נכסים דאצואון מחיים: **לא דבר שיש בו אחריות ממש**. לא שגזל קרקע והניחה לפנין: **אלא אפילו גזל פרה וחרש זה או חמור ומחמר אחריו**. והכל מעדין שהיה דגזול חייבין אלמא בגזילה קיימת עסקין: **אמר רבא כי שביצנא רבי אושעיא נפק לוטי**. יאל לקראתי: **דמטרינא למסניטין כוותי**. כאלחירות ממש ובצאין גזילה קיימת וחסורי מיחסרא ולא מוקי לה כדצר המסויים ובגזילה קיימת כרבי »[דכיון דאשכחן »] הכי מתריצנא לה מתניתין כצרייתא ולא חיישין למאי דמתני רבי לר' שמעון צריה דצרייתא קיימא כוותיהן: **גזילה קיימא**. שלא אכלוה אחרי מותו ותצנן הנגזל: **חייבין**. דרשות יורש לאו כרשות לוקח דמי ויאוש כדי לא קני: **אין גזילה קיימא**. שאכלוה אחרי מותו: **פטורין**. דאינהו לא גזול.

מיד: הניח לטן אציה אחריות נכסים. קרקע משלו: **חייבין לשלם**. דאשתעביד נכסיה: **דרב חסדא**. דלמר לעיל ראה מה גוצה: **לאחר יאוש**. ואכלוה: **סיוה סיוצנא דמי צר חמא**. כיון דלאחר יאוש אוקימתה: לפני

מיד: הניח לטן אציה אחר ר' יוחנן דריש ברש הגזול (לעיל דף דז.) דרב מורה גזילה המשמנית מחרת בעין מוהשיב את הגזילה מ"מ ולית ליה דרשה כעין שגזל וסובר במרובה (לעיל דף סא.) ובפירקין דיאוש כדי לא קני וא"כ מנליה באין גזילה קיימת דפטורין מלשלם לכך נראה דהך דרשה דלקמן אסמכתא היא לכ"ע ומסברא מחלק רב חסדא בין לפני יאוש בין לאחר יאוש דלא הוי כל כך כרשות מריה אחר יאוש כמו לפני יאוש שנקל לנאת מרשות בעלים בשינוי רשות או בשינוי השם ואין זה דוחק דכי הוה מפקין נמי מקרא צריך סברא זו דלמאי מוקמינן קרא טפי אחר יאוש מלפני יאוש כיון דגם אחר יאוש חשיבא כרשות מריה ולרמי צר חמא ניחא טפי דאיכו לית ליה טעמא דרשות מריה כלל דכיון שהוא לא גזלן אינו יכול לתובעו כלל שהרי אין לגמיה כרשות מריה שהרי אינו יכול (לו) להקדישו וגם הגזלן יכול לקנותו בשינוי מעשה ותדע דהא רב חסדא הולריך לפרש מ"ט כו' וגמרא נמי פריך ליה מממתניתין:

וְאִם הניח להן אחריות נכבים כעמוד צדן דהוה כמלוה בשטר כדמוכח בכמה דוכתי: [ועי' מוס' לעיל קד: ד"ה מלוה ע"פ]; **דמתריצנא** מתניתין בוותיה. כך היה רגיל לתוך משניות כמותו כדאשכחן באיזהו נשך (ב"מ דף סב:) גבי כיצד לקח הימנו חטים אבל כשציל שהיה מתוך משנה אחת לא היה אומר כן: **אין** גזירה קיימת פטורין ל"ימא תיהוי תיובתא **דרב חסדא**. מרישא דקמי הגזול ומאכיל את בניו פטורין ה"מ למפרך לרב חסדא כל כמה דלא ידע דלאחר יאוש מיירי כי היכי דפריך ליה לעיל מממתניתין אלא משום דניחא ליה למפרך מסיפא משום דפריך מינה לתרוייהו לרמי צר חמא ולרב חסדא:

רב חסדא מוקי דה **לאחר יאוש**. וא"ת רב דסבר יאוש כדי קני וסבר נמי כרב חסדא וע"כ צריך לאוקמי נמי לאחר יאוש א"כ כי גזילה קיימת אמאי חייבין כיון דיאוש כדי קני וי"ל דרב מוקי לה כדצר המסויים והא דקמי אין גזילה קיימת פטורין ה"ה דה"מ לפלוגי בגזילה קיימת גופה בין דרב המסויים אלא דינחא ליה לאשמועינן דאפילו כדצר המסויים באין גזילה קיימת פטורין אע"ג דאושא מילתא שאכלו מה שגזל אציהן וכן צרייתא דלקמן דקמי הגזול ומאכיל את בניו פטורין מלשלם ומיעבי ליה לאוקמי אליבא דרב חסדא לאחר יאוש לרב צריך לאוקמי כדצר המסויים מדקמי אם הניח לבניו גדולים חייבין לשלם וכן באידך קמי בין גדולים בין קטנים חייבין ואי כדצר שאינו מסויים אמאי חייבין לרב כיון דאיירי לאחר יאוש ופליגי הני צרייתות אליבא דרב אם קטנים חייבין משום כבוד אציהן אי לאו והא כסומכוס והא כרצנן דפלוגמא דסומכוס ורצנן כסמוך מיעבי ליה לאוקמי אליבא דרב דפליגי בזהכי אי שייך בקטנים טעמא דכבוד אציהן אי לא אבל לרמי צר חמא דמיירי צרייתות לפני יאוש ולרב חסדא דאיירי לאחר יאוש פליגי בגזילה גמורה שצד קטן ולא קנאה קטן אם מקצלין עדים להוציא מידו או לא וכן פלוגמא דסומכוס ורצנן:

הגזול ומאכיל פרק עשירי בבא קמא

(א) ב"ב מד., (ב) חולין קלז. [לקמן קטו.], (ג) ב"ב ד"ה וברא"ש ליתא מיבת ממנו, (ד) [ב"ב מד.], (ה) [לקמן קיד: קיד: א.], (ו) [ב"מ סב:], (ז) ס"א,

◀▶

הגהות הב"ח

(א) גב' והא מדקמי סיפא: (ב) רש"י ד"ה הגזל וכו' שהגזילה קיימת: (ג) ד"ה דמטרינא וכו' דאשכחן לברייתא הדי מתריצנא וכו' בוותי:

◀▶

גליון הש"ס

גב' אמר רב חסדא גזל. עיין פ"ז משנה ג' דתעומות וירושלמי שם:

◀▶

רבינו הנגאל

פרק עשירי: הגזול ומאכיל אמר רב חסדא גזל ולא נתיאשו הבעלים ובא אחר ואכלו, רצה מזה גובה רצה מזה גובה. דכיון דלא נתיאשו הבעלים כמאן דמנח הגזלן, ותדע לך מדמקשה ולא שוא אכלו השני מדעת עצמו לא שוא האכילו הגזלן, ותדע לך מדמקשה ליה ממתניתין דהגזול ומאכיל את בניו, וממאכיל את בניו קא מקשה, ולא מסיפא דהיינו והמניח לפנייהם כמו שפירשו מבצת מפרשים, ולומר שאם האכילה להם הגזלן פטורין, וכן פירש ר"ח וד"ל, ומותבינן עליה מהא אין הגזילה קיימת פטורין, ופריך לאחר יאוש ע"כ.